

Kiisjoki - yksi suuren Tuoppajärven kolmestatoista kylästä

Kiisjoen vienalaiskylä Tuoppajärven luoteisrannalla noin 40 kilometriä Kiestingistä etelään oli aikanaan yksi järven kolmestatoista rantakylästä. Se oli suuri kylä; parhaimmillaan lähes 40 taloa.

Jos lähemmee kiertämään pitkin Tuoppajärven itärantaa etelään ja palaamme länsirantaa takaisin Kiestinkiin, ohitamme seuraavat kylät: Kiestinki, Lohilaksi, Tsolma, Salmivaa-ra, Lampahainen, Liinamua, Nilmilaksi, Kuorelaksi, Suolapohja, Kiisjoki, Valasjoki, Sohjanankoski ja Kokkosalmi.

Nykyään näistä kylistä on jäljellä ainoastaan kolme, Kiestingin lisäksi Kokkosalmi ja Sohjanankoski. Lisäksi on syntynyt Uusi Sohjanankoski, metsäkombinaatti muutamia kilometrejä Sohjanankoskelta Kokkosalmeen päin.

Kiisjoen kylä sijaitsi Jaakonniemen ja Akanniemen välisessä lahdelmassa. Vuonna 1905 kylässä oli 36 taloa ja 248 asukasta. Perimätiedon mukaan ensimmäiset asumukset olivat Taraskola, Jugarala, Karppala, Ulasseila, Arhippala ja mahdollisesti Loskala tai Riikola. Kauppias V.J. Arhippaisen mukaan neljännessä polvessa taaksepäin (VJA:n isä oli syntynyt vuonna 1828) muistettiin viisi taloa, jotka olivat Loskala, Arhippala, Karppala ja Taraskola; viidennen talon nimeä ei kukaan muistanut. Hekla Iivanantytär Ivanovski o.s. Leontjeff, syntynyt Kiisjoen kylässä vuonna 1900, kertoi Maiju Keynääille, että hänen isoisänsä aikana kylässä oli ollut neljä taloa: Taraskola, Karppala, Stepanala ja Loskala (tai Miitreilä).

Matti Pöllän väitöskirjasta käy selville, että Kiisjoki mainitaan Vienan Kemin hallintopitäjän kyläluettelossa vuodelta 1723. Tuolloin kylässä asui 30 verotettavaa, joista seitsemän kuului Jugarovien sukuun (vrt. edellä talon nimi Jugara). Vuoden 1800 henkikirjassa mainitaan sukunimi Loskin (talon nimi Loskala).

Näistä taloista, joista osa oli jo hävinnyt, kylä oli saanut alkunsa. Ensimmäiset asukkaat olivat perimätiedon mukaan tulleet Suomesta ja Vienanjoen seuduilta. Vanhemmalla ajalla

Kiisjoen suulla oli asunut lap-palaisia.

Kiisjoen asukkaat saivat elantonsa maanviljelyksestä ja rahdinajosta. Metsälintuja ja kaloja vietiin paljon Suomeen ja mm. Sungun markkinoille. Kalastus oli tärkeä leivänjatka-ja, ja pyyntireissuilla käytiin Jäämerellä saakka. Anna Niemi on kertonut tästä Maiju Keynään haastattelemana seuraavasti:

"Kiisjoesta kävi Ruijassa kalanpyynnissä 30 miestä. He lähtivät matkaan Pohroittsan aikaan, elokuun puolivälissä ja tulivat takaisin vasta marraskuun alulla. Miehillä oli Ruijassa omat pyyntiveneet. Kala suolattiin saaveihin kotia varten tai myytiin merellä oltaessa suurille tukkuliikkeille tuoreena".

Lisäksi Kiisjoki oli tunnettu laukkukaupan keskus. Useimmat kylän miehistä kulkivat laukkukannossa Suomessa. Monet heistä asettuivat sinne pysyvästi asumaan ja perustivat vaurastuttuaan kiinteän kaupan. Näistä mainittakoon mm. Arhippaiset, Loskit, Karpoffit, Tarasoffit, Leontjeffit ja Miinit. Kiisjoen miehillä oli Suomessa omat reviiirinsä. He liikkui-ivat etupäässä läntisellä Uudellamaalla, Varsinais-Suomen rannikolla sekä saaristossa - ja kielivaikeuksia pelkäämättä aina Ahvenanmaalla saakka. -SV.

Kiisjoen talot olivat tiiviissä ryhmässä Tuoppajärven rannalla; vasemmalla näkyy kalmismua. Kotikuusi vartioi (alla) auti-oiksi jääneitä asumuksia. (SA-kuvat 1941).

